

EI PELKÄSTÄÄN TÄTÄ PÄIVÄÄ, VAAN TULEVAISUUTTA VARTEN

**VIROLAHDEN KUNNAN KASVATUKSEN JA
OPETUKSEN PALVELUITA KOSKEVA
PALVELUVERKKOSELVITYS**

14.3.2025

Sisällys

1. JOHDANTO.....	3
2. KUVAUS NYKYISESTÄ PALVELUVERKOSTA	6
2.1 Varhaiskasvatus ja sen toimintayksiköt tällä hetkellä	6
2.2 Perusopetus ja sen toimintayksiköt tällä hetkellä.....	8
2.3 Virolahden lukio	10
3. KOULULAISKULJETUKSET	10
4. TULEVAISUUDEN VISIO JA PALVELUVERKKOPÄÄTÖKSEEN VAIKUTTAVAT NÄKÖKULMAT – KASVATUKSEN JA OPETUKSEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA.....	12
5. VAIHTOEHTOISET ESITYKSET PALVELUVERKKOMALLEISTA SEKÄ NIIHIN LIITTYVISTÄ JÄRJESTELYISTÄ JA VAIKUTUKSISTA	16
5.1 Jatkaminen nykyisellä palveluverkkomallilla	16
5.2 Kasvatus- ja opetuspalveluiden keskittäminen Virojoelle	19
5.3 Perusopetuksen järjestäminen 1–6lk. osalta Klamilan koulussa, varhaiskasvatuksen keskittäminen Virojoelle	27
5.4 Kahden kuntakeskuksen malli.....	27
6. VAIKUTTAMIS- JA OSALLISTAMISTILAISUUDET.....	28
7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA ESITYS UDESTA PALVELUVERKOSTA.....	30

1. JOHDANTO

Virolahden kuntaa ja sen toimintaympäristöä on kohdannut viimeisten 5 vuoden aikana monet sekä maailmanlaajuiset että paikalliset muutokset. Virolahden kuntakonsernin talous on heikossa tilassa ja tulevaisuuden näkymä on erittäin haastava. Kunnalla oli konsernitaseessa kertyneitä alijäämiä 986 euroa asukasta kohden vuoden 2023 vahvistetussa tilinpäätöksessä, konsernin omavaraisuusaste on ainoastaan 8,6 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 202,6 %. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate tilinpäätöshetkellä 31.12.2023 oli heikko 0,2. Jos tunnusluku on pienempi kuin 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisää lainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Konsernitaseeseen viime vuosina kertyneet huomattavat alijäämät ovat syöneet kuntakonsernin omaa pääomaa seuraavasti:

Konsernitaseeseen kertyneet alijäämät	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023
Kumulatiivinen konsernitaseen yli-/alijäämä 1.1.	2 907 583,87	3 617 525,37	1 935 849,91	-841 136,46*
Konsernin yli-/alijäämä tilikaudelta	709 668,52	- 1 681 402,47	-3 075 555,59	-2 103 044,03
Kumulatiivinen konsernitaseen yli-/alijäämä 31.12.	3 617 252,38	1 935 849,91	-1 139 705,68*	-2 944 180,49

* Konsernitaseessa oleva epäjatkuvuus edellisten tilikausien yli-/alijäämässä (298 569,22) johtuu Kymsoten konsernikirjauksista. 1.1.2023 toteutuneen hyvinvointialueuudistuksen myötä purkautui Kymenlaakson sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn (Kuntalaki § 118) kriteeristö (konsernitilinpäätöksen asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä > 1000 eur/asukas) täyttyy Virolahdella tilikaudelta 2024 laadittavan konsernitilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen, jolloin kuntaan perustetaan kesällä 2025 Valtiovarainministeriön toimesta arviointiryhmä.

Arviointiryhmän toimesta aletaan laatia tai käydään läpi olemassa olevaa kunnan talouden tasapainottavaa ohjelmaa, joten uskottava sopeutusohjelma on syytä viimeistellä kevään 2025 aikana. Emokunnallakin vuosikate on ollut negatiivinen kolmella peräkkäisellä tilikaudella vuosina 2021–2023. Vuoden 2024 talousarviokin hyväksyttiin 1,99 miljoonaa euroa alijäämäiseksi: kunnan toimintakate on -9,15 miljoonaa euroa ja vuosikate edelleen lähes 490.000 euroa negatiivinen. Kuntalain § 110 mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Virolahden 1.1.2024 voimaan tulleessa kuntastrategiassa on painopisteenä talouden tervehdyttäminen ja kunnan talouden ja toiminnan tasapainottaminen. Aiemmin vastuukuntamallilla toteutettu Kaakon kaksikko yhteistyö Virolahden ja Miehikkälän kuntien välillä päättyi sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä kuntatekniikan osalta 31.7.2024, sekä talous- ja henkilöstöhallinnon

palveluiden osalta 31.12.2024. Lisäksi keväällä 2024 Virolahden kunta selvitti kuntaliitosmahdollisuutta ja talouden sopeuttamismahdollisuuksia yhteistyössä Haminan kaupungin kanssa, mutta lopulta Virolahden kunnanvaltuusto hylkäsi kokouksessaan 7.5.2024 yhdistymissopimuksen äänin 14–7. On siis jo pitkään ollut selvää, että ilman rakenteellisia muutoksia ja kulurakenteen olennaista keventämistä ei talouden tasapainon saavuttaminen Virolahdella ole mahdollista.

Kunnan viranhaltijat laativatkin yhdessä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa jo alkuvuodesta 2024 luonnoksia toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi sitä skenaariota varten, että Virolahti jatkaa itsenäisenä kuntana. Luonnoksia käsiteltiin yhdessä kunnanvaltuuston kanssa huhtikuussa 2024. Laadittujen luonnosten pohjalta kunnanhallitus päätti kesäkuussa 2024 käynnistää koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut ja asetti tavoitteeksi päättää yhteensä noin 2,0 miljoonan euron sopeuttamisohjelmasta.

Päättyessään yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä 10.6.2024 (§118) Virolahden kunnanhallitus linjasi neuvotteluissa käsiteltävän sopeuttamisohjelman sisältöä. Linjauksia täsmennettiin yhteistoimintaneuvottelujen neuvotteluesityksen valmistelua varten henkilöstöjaoston kokouksessa 9.12.2024 (§10). Kunnanhallituksen linjauksen mukaisesti yhteistoimintaneuvotteluissa työnantajan neuvotteluesitykseen sisältyi keskeisenä sopeuttamistoimena ehdotus perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkon supistamisesta ja palveluiden keskittämisestä kuntakeskukseen Virojoelle.

Yhteistoimintaneuvottelut käynnistyivät 23.1.2025 ja ne saatiin päätökseen 12.3.2025. Työnantaja yhdessä henkilöstön edustajien kanssa kävi läpi kunnanhallituksen linjausten mukaisesti perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluiden keskittämisen vaikutuksia henkilöstöön. Yhteisenä tavoitteena työnantajalla ja henkilöstöllä tulee olla se, että Virolahden kuntakonsernin henkilöstöorganisaatio rakennetaan vastaamaan kunnan päivitettyä strategiaa, määriteltyjä tehtäviä ja palvelutarvetta sekä uuden valtuustokauden alussa 1.6.2025 voimaan tulevaa hallintomallia ja toimielinrakennetta. Yhteistoimintaneuvottelujen päätteeksi työnantaja totesi, että enimmäisvähennystarve vuoden 2026 loppuun mennessä on arvioiden mukaan 17,5 henkilötyövuotta ja läpikäydyin sopeutustoimin on saavutettavissa enintään noin 700.000 euron vuotuiset säästöt henkilöstökustannuksista. Näistä ylivoimaisesti merkittävin osa saavutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoratkaisun kautta.

Virolahden kunta on nyt tilanteessa, jossa kunnan taloudellinen tilanne on heikentynyt radikaalisti, ja tämän lisäksi myös lasten määrä on rajusti vähentynyt. Palveluverkkoa koskevat päätökset, kuten

koulun lakkauttaminen, ovat kunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita. Lakkauttamispäätöstä valmisteltaessa tulee ottaa huomioon perusopetuslain (628/1998) 6.1 §, jonka mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen.

Virolahden kunnanvaltuuston talousarvioseminaareissa 2.9.2024 sekä 11.11.2024 kunnanvaltuutetut esittivät puheenvuoroissaan, että kunnan palvelurakenteita on tarkasteltava ja selvitettävä kriittisesti kuntatalouden eheyttämiseksi, ja että sopeuttamistoimet ovat välttämättömät. Näin ollen viranhaltijat ryhtyivät valmistelemaan palveluverkkoselvitystä ja sen ohella kasvatuksen ja opetuksen kehittämissuunnitelmaa voimassa olevan koulutuslainsäädännön ja tulevan esi- ja perusopetusuudistuksen mukaisesti.

Tämän palveluverkkoselvityksen tavoitteena on tarjota tietoa palveluverkon kehittämisen pohjaksi niin, että lapsille, oppilaille ja opetushenkilökunnalle voidaan turvata hyvät työskentelyolosuhteet varhaiskasvatus- ja perusopetuslain mukaista toimintaa varten ja samalla luoda pedagogisesti, taloudellisesti sekä tilankäytöllisesti mahdollisimman hyvin toimiva palveluverkko.

Yksityiskohtaisempina tavoitteina palveluverkon kehittämisessä on:

- Varhaiskasvatus- ja kouluryhmien koot antavat lapsille mahdollisuuden saada laadukasta, opetussuunnitelmien ja perusopetus- sekä varhaiskasvatuslain mukaista opetusta, kasvatusta ja hoitoa, mutta ovat samalla taloudellisesti kestävä.
- Opetuksen järjestäjän varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja perusopetukseen käytössä olevat resurssit suunnataan tarkoituksen mukaisesti ja tehokkaasti.
- Tilojen käytön osalta voidaan hyödyntää yhteiskäyttöä ja saada siten synergiaetuja.
- Päiväkodit ja koulut sijaitsevat luontaisilla perheen liikkumis- ja asumissuunnilla, joissa on tarvittavan kokoiset ikäluokat turvaamaan päiväkodille ja koululle joustavat opetusjärjestelyt ja tilat.
- Järjestelyissä huomioidaan lapsi- ja opetusryhmien optimaalinen koko ja henkilöstömitoitus sekä oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet ja mahdollisuus vastata niihin lain edellyttämällä tavalla.
- Päiväkotien ja koulujen saavutettavuus pysyy mahdollisimman hyvänä, hyödynnetään monimuotoisia vaihtoehtoja.
- Päiväkoti- ja koulukokonaisuudet tukevat nykyaikaista, jatkumoa tukevaa oppimisympäristöä sekä mahdollistavat joustavan nivelvaiheyhteistyön.

2. KUVAUS NYKYISESTÄ PALVELUVERKOSTA

Virolahden kunnassa järjestetään tällä hetkellä varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta neljässä eri toimipisteessä:

- 1) Virojoen päiväkoti, Rantatie 5 B 49900 VIROLAHTI / lapsimäärä 50 (tilapaikkoja 75 lapselle)
- 2) Virojoen alakoulu, Rantatie 9 49900 VIROLAHTI / oppilasmäärä 92
- 3) Virolahden yläkoulu/lukio, Rantatie 5 A 49900 VIROLAHTI / oppilasmäärä yläkoulu 140, lukio 40 (yläkoulun nykyisistä oppilaista 92 tulee Virolahdelta ja 48 Miehikkälästä)
- 4) Klamilan koulu/päiväkoti, Häppiläntie 750 49860 KLAMILA / oppilasmäärä koulu 44, lapsimäärä päiväkoti 32 (tilapaikkoja 43 lapselle)

2.1 Varhaiskasvatus ja sen toimintayksiköt tällä hetkellä

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Kunnalla on varhaiskasvatuslain 5§ mukaan velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat

- 1) päiväkotitoiminta, jota järjestetään päiväkodissa
- 2) perhepäivähoito, jota järjestetään perhepäiväkodissa
- 3) avoin varhaiskasvatustoiminta, jota järjestetään toimintaan soveltuvassa paikassa.

Varhaiskasvatusta voivat saada lapset, jotka eivät vielä ole oppivelvollisuusikäisiä sekä milloin erityiset olosuhteet sitä vaativat, myös sitä vanhemmat lapset. Myöntämisperiaatteena on tällöin ollut vuorohoidon tarve ja/tai vanhemman arvio siitä, että lapsi ei itsenäisesti pysty aamulla aikaisin lähtemään kotoa kouluun. Lakiin on kirjattu, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu ja siten perusopetuksen 1. ja 2- luokkien oppilaiden varhaiskasvatus on pystyttävä järjestämään ilman lisäresursointia. Iltapäivisin on edellytetty, että koululainen osallistuu koulun iltapäivätoiminnan ryhmään. Varhaiskasvatus tulee järjestää paikallisen tarpeen mukaisesti. Tämä koskee myös vuorohoitoa illalla, yöllä, arkipyhinä ja viikonloppuisin, mikäli tarve aiheutuu vanhemman työstä ja opiskelusta.

Esiopetus on Virolahdella osa varhaiskasvatusta. Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa (628/1998). Lapsen mahdollisuudesta osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen on huolehdittava, sillä kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin, sekä perusopetusta lapsille, joiden

perusopetus on päätetty aloittaa vuotta säädettyä aikaisemmin. Päiväkodissa järjestettävään esiopetukseen sovelletaan, mitä perusopetuslaissa säädetään päiväkodin ryhmäkoosta ja henkilöstömitoituksesta. Lisäksi päiväkodissa järjestettävän esiopetuksen valvonnassa sovelletaan kyseisen lain 55–58 §:ää.

Virojoen päiväkot

Virojoen keskustaajamassa varhaiskasvatus ja esiopetus toimivat elokuussa 2022 valmistuneissa tiloissa, jotka tarjoavat lapsille monipuolisen, liikkumaan ja oivaltamaan houkuttelevan sekä esteettisesti ja akustisesti miellyttävän oppimisympäristön niin sisällä kuin ulkonakin. Päiväkodista löytyy muun muassa versta (tekstiili- ja tekninen työ, taidetyö), liikunta-/musiikkisali, aistihuone ja erillinen puuhahuone. Nämä lisätilat toimivat myös pienryhmätiloina. Päiväkodin lähialueilla on runsaasti erilaisia ja erikokoisia metsäalueita ja liikuntapaikkoja, joita varhaiskasvatus hyödyntää aktiivisesti toiminnassaan. Virojoen päiväkodin sijainti mahdollistaa uuden Muksubussin käytön ja sen avulla uusien toiminta-alueiden hyödyntämisen.

Virojoen päiväkodissa on tilapaikka 75 lapselle (tällä hetkellä lapsia on 50) ja se on teknisesti varustettu vastaamaan vuorohoidon tarpeeseen. Vuorohoito on tarkoitettu niille virolahtelaisille lapsille, jotka vanhempien yhtäaikaisesta työstä tai opiskelusta johtuen tarvitsevat varhaiskasvatusta iltaisin klo 17 jälkeen, yöllä tai viikonloppuisin. Virolahden kunta on järjestänyt vuorohoidon myös Miehikkälän kunnan lapsille 1.8.2024 alkaen kuntien välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Virojoen päiväkot on nykyaikainen varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, jonka tilat on suunniteltu tukemaan monipuolista ja toiminnallista oppimista. Päiväkodissa on otettu huomioon niin pienryhmä- kuin jakotilatkin, ja lisäksi tiloista löytyy erilliset työskentelyalueet, jotka mahdollistavat erilaisten oppimissisältöjen toteuttamisen. Rakennus on teknisesti varusteltu vuorohoitoa varten, mikä mahdollistaa palvelujen tarjoamisen kuntalaisille joustavasti ja tarpeen mukaan. Varhaiskasvatus käyttää Virojoen koulun ja Virolahden yläkoulun ja lukion liikunnan opetuksen tiloja.

Klamilan päiväkot

Klamilan päiväkot sijaitsee Virolahden länsiosassa Häppiläntien varressa Klamilassa. Päiväkot toimii alakoulun kanssa samassa rakennuksessa, jossa järjestetään läntisen Virolahden varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetuksen vuosiluokat 1–6.

Päiväkodissa on ryhmätilat kahdelle varhaiskasvatuksen ryhmälle ja yhdelle esiopetusryhmälle: pienten ryhmä Simpukat sekä isompien lasten ryhmä Meritähdet sekä 5–6 v. Meduusat. Koulun puolella on iso liikuntasali, joka on myös päiväkodin käytössä. Koulussa on valmistus-/jakelukeittiö,

jossa valmistuvat päiväkodin, esiopetuksen ja koulun ruoat. Päiväkodin tilat ovat valoisa, värikkäät tekstiilit ja kalusteet mahdollistavat mielekkään ympäristön niin lapsille kuin henkilökunnallekin. Päiväkodin pihassa on erilaisia leikkivälineitä, jotka ympäröivän luonnon ohella houkuttelevat lapsia liikkumaan ja leikkimään.

Klamilan päiväkodissa on tilapaikkoja 43 lapselle (tällä hetkellä lapsia on 32). Klamilan koulu/päiväkoti on otettu käyttöön vuonna 2014.

2.2 Perusopetus ja sen toimintayksiköt tällä hetkellä

Kunta on perusopetuslain (628/1998) nojalla velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin sekä perusopetusta lapsille, joiden perusopetus on päätetty aloittaa vuotta säädettyä aikaisemmin. Kunnan velvollisuus järjestää perusopetusta lakkaa oppilaan päättäessä perusopetuksen suorittamisen, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta. Oppilaan asuinkunnan tulee seurata oppivelvollisuuden suorittamista. Kunta voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja palveluita itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa taikka hankkia ne 7 tai 8 §:ssä tarkoitettuja palveluita perusopetuksen järjestäjältä. Kunta voi hankkia esiopetuspalveluita myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. (30.12.2024/1090)

Virojoen koulu

Virojoen koulu antaa opetusta vuosiluokille 1–6. Virojoen koulussa on lukuvuonna 2024–2025 kuusi luokanopettajaa, yksi laaja-alainen erityisopettaja ja erityisluokanopettaja. Lisäksi opetusta annetaan suomi toisena kielenä -oppimäärässä, valinnaisessa venäjän kielessä sekä ortodoksiuskonnossa. Oppilaita koulussa on tällä hetkellä 92. Jokaisella luokalla on oma luokkatila ja lisäksi koulussa on laaja-alaisen erityisopettajan luokka sekä iltapäivätoiminnan-/pienryhmätila, jossa toimii erityisluokanopettajan avoin pienryhmä. Kaakon kaksikon kouluverkkoselvitys 2010 asiakirjan mukaan Virojoen koulussa oli selvityshetkellä 136 oppilasta.

Koulunkäynninohjaajia on yhteensä viisi, joista yksi on koulunkäynninohjaaja/toimistosihiteeri, jonka tehtäväkuvaan kuuluu 20 % toimistosihiteerin työaikaressurssi; käytännössä hän työskentelee yhden päivän viikossa toimistosihiteerinä. Loput neljä koulunkäynninohjaajaa toimivat oppilaiden parissa

tehtävän koulutyön lisäksi osittain myös iltapäiväkerho-ohjaajina. Neljästä koulunkäynninohjaajasta kolme työskentelee osa-aikaisesti.

Virojoen koulu käyttää opetuksessa yläkoulun teknisen työn ja liikunnan opetuksen tiloja.

Virojoen koulu on rakennettu 1976 ja peruskorjattu vuonna 2002, jolloin uusittiin talotekniikka ja tehtiin harjakatto. Rakennuksessa toimii myös Virolahden kunnan kirjasto. Rakennus on yksikerroksinen, betonirunkoinen ja tiiliverhottu. Liikuntasali on mitoitettu yläkoululle/lukiolle sekä päiväkodille ja sillä on paljon ilta- ja viikonloppukäyttöä.

Klamilan koulu

Klamilan koulu sijaitsee Virolahden länsiosassa Häppiläntien varressa Klamilassa. Samassa rakennuksessa toimii myös päiväkotitila. Klamilan koulu antaa opetusta vuosiluokille 1–6. Lukuvuonna 2024–2025 koulussa on neljä opetustilaa: 1.luokka, 3.–4.luokka, 5.–6.luokka, musiikki-/teknisyydenluokka sekä pienryhmätila, jossa erityisluokanopettaja opettaa avointa pienryhmää. Erityisluokanopettajan lisäksi Klamilan koulussa on kolme luokanopettajaa. Lisäksi opetusta annetaan suomi toisena kielenä -oppimäärässä ja valinnaisessa venäjän kielessä sekä ortodoksisuuskunnossa. Oppilaita koulussa on tällä hetkellä 44. Kaakon kaksikon kouluverkkoselvityksen 2010 asiakirjan mukaan Klamilan koulussa oli selvityshetkellä 50 oppilasta.

Lisäksi Klamilan koulussa on kouluterveydenhoitajan/ laaja-alaisen erityisopettajan sekä kuraattorin tila, joita käytetään myös tarpeen mukaan pienryhmä- ja iltapäiväkerhotiloina. Koulun tiloja käyttää tarvittaessa myös Klamilan päiväkotitila esimerkiksi terapiatilana.

Koulunkäynninohjaajia on neljä, joista yksi on koulunkäynninohjaaja/toimistosihiteeri, jonka tehtäväkuvaan kuuluu 20 % toimistosihiteerin työaikaressurssi. Ohjaajat toimivat normaalin oppilaiden parissa tehtävän koulutyön lisäksi osittain myös iltapäiväkerho-ohjaajina.

Klamilan koulun ja päiväkodin hankesuunnitelman (15.11.2011) mukaan rakennus on mitoitettu 10 esiopetuksen lapselle ja 60 perusopetuksen oppilaalle. Hankesuunnittelun loppuvaiheessa uudishankkeeseen lisättiin myös päiväkotitila vanhan päiväkodin (Museotie 1931) huonokuntoisuuden vuoksi. Klamilan koulu/päiväkotitila on valmistunut vuonna 2013 ja otettu käyttöön 1.1.2014. Klamilan koulun hankesuunnitelman mukaan rakennuksen väestönsuojan mitoitukset on yhteensä 102 henkilölle (päiväkodin henkilökunta 6, päiväkodin lapset 30, koulun oppilaat 60, koulun opettajat 4 ja

tukipalveluiden työntekijät 2). Tällä hetkellä teknisen työn opetus toteutetaan erillisessä vuokratilassa koulun lähistöllä. Harrastajille on käytössä mm. kuntosali ja liikuntasali.

Virolahden yläkoulu

Virolahden yläkoulussa on 140 oppilasta ja se toimii yläkouluna myös Miehikkälän kunnan yläkouluikäisille. Virolahden yläkoululla annetaan perusopetusta vuosiluokilla 7–9 ja se tekee yhteistyötä Virolahden lukion kanssa. Kaakon kaksikon kouluverkkoselvitys 2010 asiakirjan mukaan Virolahden yläkoulussa oli selvityshetkellä 111 oppilasta.

Virolahden yläkoulun oppilasmäärä Miehikkälän kanssa solmitun yhteistyösopimuksen perusteella on riittävän suuri yläkouluopetuksen järjestämiseen. Tämän vuoksi yläkouluopetusta ei käsitellä laajemmin osana tätä selvitystä.

Virolahden yläkoulun ja lukion ruokalaa käyttävät yläkoulun oppilaiden ja lukion opiskelijoiden lisäksi myös alakoulun oppilaat.

2.3 Virolahden lukio

Virolahden lukio on yleislukio, joka ei rajaa oppilaan myöhempiä jatko-opintoja, vaan antaa hyvän ja monipuolisen lähtökohdan jatko-opinnoille yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Virolahden lukio tarjoaa korkealaatuista, yksilöllistä ja tuen tarpeet huomioivaa opetusta idyllisissä maisemissa.

Lukiossa voi lisäksi opiskella tavoitteellisesti kilparatsastusta. Virolahden lukiossa on 40 oppilasta.

Virolahden yläkoulu ja lukio toimivat samassa rakennuksessa. Rakennus on alun perin rakennettu vuonna 1954 ja sitä on peruskorjattu ja laajennettu vuosina 1998 ja 2007. Päärakennuksessa on betoninen pilaripalkkirunko ja tiilimuurit. 1. laajennusosa on puu-/teräsrunkoinen ja tiiliverhottu. 2. laajennusosa on harkkorakenteinen.

3. KOULULAISKULJETUKSET

Turvallisella ja hyvin toimivalla koululaiskuljetuksella tuetaan lasten koulunkäyntiä ja hyvinvointia. Turvallinen ja laadukas koululaiskuljetus rakennetaan hyvällä yhteistyöllä. Yhteistyöhön tarvitaan niin opetuksen järjestäjiä, kouluja, liikennöitsijöitä ja koululaisautonkuljettajia kuin myös oppilaita ja vanhempia.

Esi-, perus- ja lisäopetuksen oppilaan oikeudesta koulumatkaetuuteen säädetään perusopetuslaissa (perusopetuslaki 628/1998, 32 §). Jos esiopetusta saavan lapsen matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on pidempi kuin viisi kilometriä, lapsella on oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen. Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on pidempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Esi-, perus- tai lisäopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka muodostuu oppilaalle oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Virolahden kunnalla on voimassa oleva koululaiskuljetussopimus Liikenne Vuorelan kanssa kevätlukukauden 2027 loppuun asti. Kuljetussopimuksella toteutetaan myös Miehikkälän kunnan alueen koululaiskuljetukset. Sopimukseen sisältyy kahden (2) vuoden optiokausi siten, että optiokausi on syyslukukausi 2027 alusta aina kevätlukukauden 2029 asti. Viimeisimpien toteumatietojen (10–12/2024) mukainen keskimääräinen oppilaskohtainen koululaiskuljetuskustannus Virolahdella on ollut 2911 euroa/kuljetusoppilas. Kaikista kunnan kuljetuskustannuksista hieman yli puolet kertyy tällä hetkellä alakoululaisten kuljetuksista. Miehikkälä vastaa osaltaan miehikkäläläisten yläkoululaisten koululaiskuljetuskustannuksista.

Tällä hetkellä kuljetukseen osallistuvat lapset

- Esiopetus: Virojoen ja Klamilan esiopetuksessa on tällä hetkellä neljä (4) perhettä, jotka saavat kuljetusavustusta
- Virojoen koulu 42 oppilasta, 46 % oppilaista
- Klamilan koulun 22 oppilasta, 50 % oppilaista
- Virolahden yläkoulu 107 oppilasta, 76 % oppilaista. Virolahtelaisten osuus on 55 %.

Tällä hetkellä yläkoulun virolahtelaisista kuljetusoppilaista 42 (39 %) tulee ns. länsisuunnalta. Lukion opiskelijoista seitsemän käyttää tätä samaa kuljetusreittiä Klamilasta Virojoelle. Koululaiskuljetusten järjestämisen näkökulmasta palvelujen keskittäminen Virojoelle on toiminnallisesti ja taloudellisesti ainoa järkevä vaihtoehto.

4. TULEVAISUUDEN VISIO JA PALVELUVERKKOPÄÄTÖKSEEN VAIKUTTAVAT NÄKÖKULMAT – KASVATUKSEN JA OPETUKSEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Pedagoginen näkökulma

Alkanut vuosi on äärimmäisen tärkeä ei pelkästään Virolahden taloustilanteen, vaan myös kasvatuksen ja opetuksen näkökulmasta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut perusopetuslain muutosta, joka koskee esi- ja perusopetuksen oppimisen tukea. Lakimuutoksen takia esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita on päivitetty ja opetuksen järjestäjille on annettu määräys päivittää ja ottaa käyttöön paikalliset opetussuunnitelmat 1.8.2025 alkaen. Opetushallitus kuuli päivitystyön tueksi lapsia, oppilaita, huoltajia sekä kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisia oppimisesta, koulunkäynnistä ja oppimisen tuen järjestämisestä. Keskeisiä esiin nousseita toiveita olivat rauhallisempi oppimisympäristö sekä riittävä aika oppimiseen ja opettamiseen. Huoltajat puolestaan pitivät tärkeänä ennakoitavuutta: ”oppimisympäristön muutostyöt tulisi toteuttaa ennen esiopetus- ja kouluvuoden alkua, ja perheille ja lapselle tulisi tarjota mahdollisuus tutustua uuteen kouluun tai päiväkotiin etukäteen”. Lisäksi kuulemisissa nousi esille huoli opettajien ja ohjaajien määrästä, osaamisesta ja pysyvyydestä. Huoltajat toivoivat, että lapsen kanssa työskentelevät tuntevat ja osaavat käyttää lapsen tarvitsemia apuvälineitä.

Tulevien esi- ja perusopetuslakimuutosten, lapsimäärän vähenemisen ja siitä johtuvien toiminnallisten haasteiden sekä taloustilanteeseen liittyvien sopeuttamistoimien vuoksi olemme aloittaneet koko Virolahtea koskevan tarvelähtöisen kasvatuksen ja opetuksen kehittämissuunnitelman laatimisen. Kasvatuksen ja opetuksen kehittämissuunnitelma perustuu kuntastrategiaan sekä useiden käyttäjäkyselyiden, kuntalaisten hyvinvointiin liittyvien selvitysten ja mittausten tuloksiin (Käyttäjä-, henkilöstö- ja huoltajakyselyt, Move! -mittaukset, kouluterveyskyselyt, TEA-viisarit, Kymenlaakson maakuntaohjelma ja MDI:n väestöennuste 2024). Kehittämissuunnitelmaan liittyen molemmissa kunnan päiväkodeissa ja alakouluissa on toteutettu lapsille kyselyt, haastattelut tai piirtämistehtävät normaalin päiväkotit-/koulupäivän aikana. Lisäksi on toteutettu omat kyselyt huoltajille ja henkilöstölle, jonka lisäksi henkilöstö on osallistunut visiointi-iltapäivään joulukuussa 2024. Viesti on sama kuin edellä esitellyssä OPH:n teettämässä kyselyssä.

Lasten näkökulma

Varhaiskasvatuskysely toteutettiin ryhmähaastatteluina sekä ihan pienimpien osalta piirtämistehtävinä. Lopulliseksi aineistoksi saatiin 10 piirustusta ja yhteensä 9 ryhmähaastatteluvastausta. Päiväkodin lapset pitävät tärkeänä, että päiväkodissa on turvallista ja kaikilla lapsilla on mahdollisuus leikkiä ja oppia. Lapset odottavat, että kasvattajat huolehtivat heistä

ja tekevät lasten arjesta mukavaa ja innostavaa. Päiväkodin lapsille on tärkeää, että kaikki otetaan mukaan leikkiin, eikä ketään jätetä ulkopuolelle. Aikuiset ja kaverit tekevät päiväkodista paikan, jossa on mukavaa olla, kasvaa ja kehittyä virikkeellisessä oppimisympäristössä.

Perusopetuksessa kyselyt toteutettiin sekä ryhmähaastatteluina että yksilövastauksina, näitä saatiin yhteensä 63. Oppilaiden vastauksista nousee vahvasti esille toive paremmasta työrauhasta koulussa. Oppilaat kokevat, että tällä hetkellä vain osassa alakoululuokista on hyvä työrauha. Kuitenkin ilmapiiri on pääosin rauhallinen ja ystävällinen. Toisissa luokissa ja käytävillä on melua ja hälinää, villiä ja rauhatonta, mikä vaikeuttaa keskittymistä ja työrauhan säilyttämistä. Ruokalassa on myös meteliä, mutta se on parantunut verrattuna aiempaan. Yleisesti ottaen oppilaat toivovat, että työrauhaa parannettaisiin ja että meteliä vähennettäisiin, mutta muuten ilmapiiri on mukava ja koulussa on hyvä olla.

Oppimisen kannalta tärkeimmiksi asioiksi oppilaat nostivat työrauhan, keskittymisen ja rauhallisen kouluympäristön. He arvostavat, että voivat keskittyä tehtäviin ilman häiriöitä, ja että opettajat antavat selkeät ohjeet ja auttavat tarvittaessa. Myös tukiopetus, hyvät oppikirjat ja koulutarvikkeet, kuten vihkot ja kynät, ovat tärkeitä oppimisen kannalta. Kaverit ja opettajat ovat keskeisiä, sillä hyvä yhteistyö ja opettajan tuki auttavat oppimisessa. Oppilaiden mielestä tärkeää on, että koulussa on mahdollisuus harjoitella ja saada apua tarvittaessa. Oppitunneilla rauhallisuus, keskittyminen ja kuunteleminen ovat avainasemassa oppimisen onnistumiselle.

Oppimisympäristöön liittyen oppilaat toivovat koulun pihaan lisää puita ja metsää, jotta siellä olisi enemmän varjoa ja paremmat leikkimahdollisuudet. Virojoella liukumäki toivotaan takaisin ja yleisesti toivotaan, että koulun välineet, kuten sähkömailat olisivat parempia ja pihalla olisi enemmän futismaaleja. Kouluruokaa toivotaan parannettavaksi ja ruokalaan halutaan suolaa. Myös siivotut vessat ja viihtyisämmät luokat ovat oppilaiden toiveena. Koululuokkiin toivotaan isompia pulpetteja. Kaiken kaikkiaan oppilaat toivovat viihtyisämpää ja monipuolisempaa kouluympäristöä, jossa olisi enemmän tekemistä ja mahdollisuuksia leikkiin ja oppimiseen.

Henkilöstön näkökulma

Henkilöstökyselyyn vastasi yhteensä 38 varhaiskasvatuksen ja alakoulun työntekijää ja visiointi-iltapäivään osallistui yhteensä 55 kasvatuksen ja opetuksen työntekijää (mukaan lukien yläkoulu). Visiointi-iltapäivässä henkilöstö pohti tulevaisuuden parasta kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutta virolahtelaisten lasten näkökulmasta. Henkilöstö koki, että opetuksen ja kasvatuksen laatuun vaikuttaa eniten työrauha ja kiireettömyys, riittävä erityisopetuksen resurssi ja muut tukitoimet, tiedonsiirtoon ja nivelvaiheisiin panostaminen, pysyvät aikuiset sekä turvallinen ja toimiva oppimisympäristö. Tulevaisuuden opetusmuotoina ja tarvittavina resursseina henkilöstö näki ammattitaitoisen

henkilöstön, pienryhmät, yhteisopettajuuden resurssien puitteissa ja sille mahdollistetun suunnitteluajan, erityisopetuksen riittävän resurssin ja toiveen, ettei opetusta järjestetä yhdysluokissa. Erityisopettajien osallistuminen tuen suunnitteluun ja toteutukseen sekä heidän aktiivinen läsnäolonsa luokassa ja lapsiryhmässä nähtiin tärkeänä. Riittävä erityisopettajaresurssi mahdollistaa säännöllisen ja laadukkaan tuen. Opettajat näkevät, että oppilaiden ryhmittely taitotason tai yksilöllisten tarpeiden mukaan helpottaa tukitoimien toteutusta, ja pienryhmät tarjoavat paremmat mahdollisuudet oppilaiden keskittymiseen, eriyttämiseen sekä taitojen kertaamiseen.

Kyselyvastauksissa nykytilan **heikkouksiksi** nostettiin useita tekijöitä, kuten sijaisten puute, epävarmuus tulevasta ja työpaikan mahdollinen lakkautusuhka. Nämä asiat aiheuttavat epävarmuutta ja kuormittavat henkilöstöä, lisäksi henkilöstö mainitsi erityisesti kiireen ja liiallisen paperityön haastavina tekijöinä. Työyksiköissä koetaan myös, että vastuunkanto ei jakaudu tasaisesti ja motivaation puute heijastuu työyhteisöön. Lisäksi jakotilojen puute ja muut opetustiloihin liittyvät ongelmat tuntuvat vaikeuttavan joidenkin yksiköiden työskentelyä. Sijaisjärjestelyt koetaan tällä hetkellä erittäin haasteellisiksi ja erityisesti pitkien poissaolojen ajalle on vaikea löytää päteviä sijaisia. Myös erityisopetuksen ja tukioetuksen riittämättömyys sekä oppilasmäärän ja resurssien epäsuhta kuormittavat henkilökuntaa. Koulun tulevaisuudesta ja henkilöstön riittävyydestä on huolta, ja tämä vaikuttaa työntekijöiden hyvinvointiin ja jaksamiseen. Henkilöstö toivoo kuntapäätäjiltä pikaisia päätöksiä.

Kasvatuksen ja opetuksen nykytilan **vahvuuksiksi** henkilöstö nosti pääasiassa hyvän työilmapiirin ja yhteishengen, jossa kaikki tukevat toisiaan ja tekevät yhteistyötä. Henkilöstö on ammattitaitoista ja osaavaa, osaamisesta halutaan pitää kiinni. Toimiva vuorovaikutus, joustavuus ja kehittämishalukkuus edistävät sujuvaa tiimityöskentelyä. Muutamassa yksikössä on monipuoliset ja modernit oppimistilat ja koko kunnan alueella pienet oppilasryhmät mahdollistavat eriyttämisen ja ryhmätyöskentelyn. Lisäksi hyvä yhteistyö huoltajien kanssa ja joustavat lapsen tuen resurssit, kuten erityisopetus, ovat tärkeitä vahvuuksia. Työyhteisöissä arvostetaan huumoria, avoimuutta ja yhteistä tahtotilaa, minkä nähdään luovan kannustavan ja turvallisen työympäristön kaikille.

Henkilöstön mielestä lapsen oppimisen kannalta tärkeimpiä asioita ovat turvallinen, rauhallinen ja virikkeellinen ympäristö, jossa on riittävästi aikuisia tukemassa oppimista. Työrauha, selkeät rutiinit ja mahdollisuus yksilölliseen huomioimiseen ovat keskeisiä. Pienet ryhmät ja henkilökohtainen tuki, kuten erityisopetus ja pienryhmät, tukevat oppilaan kehitystä ja oppimista. Ammattitaitoinen, läsnä oleva ja motivoitunut henkilökunta on ehdoton edellytys. Lisäksi oppimisympäristön monipuolisuus ja toimivat välineet ja tilat mahdollistavat oppimisen tukemisen eri tavoin.

Huoltajien näkökulma

Sekä Virojoen että Klamilan varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alakoulun huoltajille lähetettiin sähköinen kysely. Huoltajakyselyyn vastasi 17 Virojoen päiväkodissa tai koulussa käyvän lapsen huoltajaa ja 34 Klamilan päiväkotikoulussa käyvän lapsen huoltajaa, yhteensä vastauksia saatiin 51.

Lähes kaikkien huoltajien mielestä lapsen oppimisen kannalta tärkeimpiä asioita ovat tuttu ja turvallinen ympäristö, jossa on mahdollisuus yksilölliseen opetukseen ja oppimisen tukeen lapsen tarpeiden mukaisesti. Pienet ryhmäkoot mahdollistavat keskittymisen ja yksilöllisen huomioimisen. Laadukas, yksilöllinen ja ammattitaitoinen opetus, joka huomioi lapsen erityistarpeet, on keskeistä. Huoltajat korostivat vastauksissaan myös koulumatkan pituuden ja koulupäivien kohtuullisen ajallisen pituuden merkitystä, jotta lapsi ei kuormitu liikaa. Lisäksi huoltajat arvostavat avointa ja kannustavaa vuorovaikutusta sekä pätevää ja lapsilähtöisesti työskentelevää henkilökuntaa.

Klamilan koulun ja päiväkodin huoltajien toiveet kasvatuksen ja opetuksen kehittämissuunnitelmaan keskittyvät Klamilan koulun ja päiväkodin säilyttämiseen. He korostavat, että Klamilan koulu tarjoaa hyvät puitteet lapsille. Pienten lasten kuljettaminen pitkän matkan päähän on huoltajien mielestä kohtuuttoman kuormittavaa, mikä vaikuttaa sekä lapsen että koko perheen arkeen. Lisäksi se johtaisi todennäköisesti lapsiperheiden muuttoon muualle, erityisesti Haminaan tai Kotkaan, mikä heikentäisi kunnan taloutta, sillä perheet eivät toisi kuntaan enää verotuloja. Huoltajat painottavat, että lapsilla on oikeus turvalliseen koulumatkaan ja päivien kohtuulliseen pituuteen. He myös toivovat, että Klamilan alueella jatketaan nykyisen palveluverkon ylläpitämistä, sillä pienet koulu- ja päiväkotipalvelut tukevat alueen elinvoimaisuutta ja houkuttelevat perheitä pysymään kunnassa.

Huoltajien koko kuntaa koskevana toiveena oli, että kunta tarjoaisi enemmän toimintaa lapsille ja nuorille, sillä välinpitämättömyys tätä ikäryhmää kohtaan voi johtaa syrjäytymiseen, kumuloituviin ongelmiin ja poismuuttoon. Huoltajat pyytävät päättäjiä tarkastelemaan koko kunnan elinvoimaisuutta pitkällä aikavälillä ja huomioimaan perheiden tarpeet päätöksenteossa.

Kasvatuksen ja opetuksen kehittämissuunnitelmalle asetetut tavoitteet

Tehtyjen kyselyiden ja haastattelujen tavoitteena on ollut saada tietoa opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuuden kehittämistä varten, jotta voisimme jatkossakin tarjota virolahtelaisille lapsille mahdollisimman hyvän oppimisen ja kasvatuksen polun. Lisäksi palveluverkkoa kehitettäessä on aina tehtävä lapsivaikutusten arviointi, joten tehdyt kyselyt tukevat myös tätä tehtävää.

Vastausten perusteella kehittämistyön tavoitteiksi valittiin:

- Pedagogiikan ja erityispedagogisen tuen vahvistaminen sekä oppimisen edellytyksiä tukevien opetuksenjärjestelyiden ja yhteisen pedagogisen tavoitteen tukeminen

1. Toimintakulttuurin liittyvät muutokset

- i. yhteistoiminta, yhteisopettajuus ja yhteisöllisyys (varhaiskasvatus, ala- ja yläkoulu, lukio)
- ii. erityispedagogisen osaamisen ja tuen toimintamallien kehittäminen

2. Koulujen työrauhan edistäminen

- i. työrauhan palauttaminen kouluun
- ii. hyvät käytöstavat, jotka koskevat sekä aikuisia että lapsia – käytöskulttuurin muutos

3. Oppimisympäristön kehittäminen

- i. piha (puita, liukumäki)
- ii. koulu- ja luokkatilat (erityisopetustilat, jako- ja pienryhmätilat, rauhoittumistilat, oppimisvälineet, oleskelutilat)
- iii. palveluverkon keskittäminen

5. VAIHTOEHTOISET ESITYKSET PALVELUVERKKOMALLEISTA SEKÄ NIIHIN LIITTYVISTÄ JÄRJESTELYISTÄ JA VAIKUTUKSISTA

5.1 Jatkaminen nykyisellä palveluverkkomallilla

Kunnan **taloudellinen tilanne** ei mahdollista nykyisellä palveluverkkomallilla varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämistä. Vaikuttavien talouden tasapainottamiskeinojen pohjana tulee olla Virolahden väestönkehitys, ja väestörakenteen muutoksessa johtuvat palvelutarpeen muutokset. Kasvatuksen ja opetuksen talous- ja toimintasuunnitelman kantavana teemana on älykäs sopeuttaminen, joka tarkoittaa palvelutarpeen vähenemisen huomioimista (lasten määrän vähentyminen) toiminnan järjestämisessä.

Seuraavat taulukot antavat tiedon Virolahden lapsi- ja oppilasmääristä:

VIROLAHTI	KLAMILAN KOULU	VIROJOEN KOULU	YHTEENSÄ	1 LK. VUOSI
2018-SYNTYNEET	3	13	16	2025
2019-SYNTYNEET	6	8	14	2026
2020-SYNTYNEET	5	6	11	2027
2021-SYNTYNEET	8	10	18	2028
2022-SYNTYNEET	6	4	10	2029
2023-SYNTYNEET	1	4	5	2030
2024-SYNTYNEET	1	7	8	2031

Kuva 1. varhaiskasvatusikäiset virolahtelaiset lapset

14.3.2025	KLAMILAN KOULU	VIROJOEN KOULU	YHTEENSÄ
1 LK.	7	10	17
2 LK.	0	16	16
3 LK.	11	13	24
4 LK.	8	17	25
5 LK.	11	18	29
6 LK.	7	18	25
YHTEENSÄ:			136

Kuva 2. eri vuosiluokilla opiskelevat oppilaat

Syntymä- vuosi	Klamila 49860	Ravijoki 49980	Ala-Pihlaja 49960	Virolahti 49900	Vaalimaa 49930	YHTEENSÄ
2024	1	0	0	7	0	8
2023	1	0	1	3	0	5
2022	1	5	0	3	1	10
2021	8	0	1	9	0	18
2020	4	1	1	5	0	11
2019	6	0	1	7	0	14
2018	2	1	0	12	1	16
2017	6	1	0	10	0	17
2016	1	0	1	15	0	17
2015	6	4	1	11	1	23
2014	6	2	0	16	1	25
2013	7	2	0	16	1	26
2012	6	2	1	17	2	28

Kuva 3. Virolahtelaiset lapset syntymävuoden mukaan, DVV-hakupäivä 14.3.2025.

Tammi-maaliskuussa käydyissä yhteistoimintaneuvotteluissa on keskusteltu palveluverkon lisäksi muistakin henkilöstövaikutteisista säästötoimista. Näitä ovat mm. sivistys- ja hyvinvointipalveluiden organisaation tiivistäminen, tekniset ja ympäristöpalveluiden uusi johtamisjärjestelmä ja toimialan organisaatiossa toteutettavat muutokset ja yleishallinnossa ja museotoimessa saavutettavat mahdolliset säästöt. Henkilöstövaikutteiset säästöt ovat yhteensä noin 104 000 euroa ja tämä edellyttäisi mm. luopumista Bunkkerimuseosta kunnan omana toimintana.

Virolahden kunnan talouden sopeutustoimena jatkaminen nykyisellä palveluverkkomallilla ilman palveluverkkoratkaisua ei ole riittävä.

5.2 Kasvatus- ja opetuspalveluiden keskittäminen Virojoelle

Varhaiskasvatus

Virojoen päiväkodin tilapaikat riittävät koko kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarpeeseen.

Varhaiskasvatuksen päiväkotitoiminnan keskittäminen Virojoelle on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Tilapaikkojen puolesta keskittämisen voisi toteuttaa jo 1.8.2025, mutta läntisen Virolahden alueen varhaiskasvatuksen tarpeeseen vastaaminen erityisesti niiden perheiden osalta, jotka ajavat säännöllisesti työhön Kotkan suunnalle, ei aikataulullisesti ole mahdollista kuin 1.8.2026 alkaen.

Varhaiskasvatuksen järjestäminen tarkoituksenmukaisin lapsiryhmin tarkoittaa kolmen kasvattajan lapsiryhmien muodostamista. Varhaiskasvatuksen päiväkotitoiminnan osalta Virojoen päiväkotiin voidaan sijoittaa jo 1.8.2025 alkaen lapsia Klamilan päiväkodista. Klamilan päiväkotiin jäisi toimintavuodelle 2025–2026 kaksi lapsiryhmää: 5–6 v ryhmä ja 1–4 v lapsiryhmä.

Vähenevä lapsimäärä kunnassa mahdollistaa päiväkotimuotoisen varhaiskasvatustoiminnan keskittämisen Virojoelle, mutta edellyttää, että päiväkodin vaihtoehtona läntisen Virolahden alueella vastataan perhepäivähoitona. Perhepäivähoito voisi toteutua hoitajan omassa kodissa tai lapsen/lapsien kotona ns. kolmiperhehoitona. Jos tämä ei ole mahdollista voitaisiin varhaiskasvatuksen järjestymistä tukea harkinnanvaraisilla palvelusetelillä, joita voi käyttää yksityisen järjestämään varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuspalveluissa voidaan käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annettua lakia (569/2009). Kunta tai kuntayhtymä on velvollinen maksamaan korvauksen vain niiltä osin kuin palveluseteliä käytetään hyväksymänsä yksityisen palveluntuottajan tarjoamiin varhaiskasvatuspalveluihin, eikä korvauksen määrä saa ylittää palvelusetelin arvoa. Kun kunta hankkii palveluja yksityisiltä palveluntuottajilta, sen on varmistettava, että palvelut täyttävät ne laatuvaatimukset, joita kunnalliselta varhaiskasvatukselta edellytetään.

Virolahden kunnan varhaiskasvatuksen toimintamuotoja olisivat uudessa palveluverkossa:

- 1) Ensisijaisena kunnan järjestämä varhaiskasvatus
 - Päiväkotitoiminta Virojoen päiväkoti, Virojoki
 - Kunnallinen perhepäivähoito (läntinen Virolahti, Hamina)
 - Perhepäivähoitajan tai lapsen omassa kodissa tapahtuvaa varhaiskasvatusta. Perhepäivähoitoon lapsia sijoitettaessa otetaan

huomioon varhaiskasvatustarpeiden ja -asetuksen säännökset, joiden mukaan samanaikaisesti voi olla hoidossa enintään 4 ½ lasta.

Asetuksen em. ½ tarkoittaa esiopetusta/perusopetusta aloittanutta lasta.

2) Toissijaisena yksityisen toimijan järjestämä varhaiskasvatus palvelusetelillä

- Yksityiset varhaiskasvatustoimijat Haminassa
 - Norlandia Aalto
 - Päiväkodin johtaja Mari Lattu
Lepikönranta 3,
49400 Hamina
 - Marian Tarha Oy
 - Leiritien päiväkoti
Johtaja Maria Vapalahti
Leiritie 56,
49510 Husula
- Yksityiset varhaiskasvatustoimijat Kotkassa, Kouvolassa ja Pyhtäällä

Varhaiskasvatusmuodon valinta ja palvelunohjaus Virolahden kunnassa

Varhaiskasvatuksen palvelunohjaus säilyy kaikissa vaihtoehdoissa kunnassa viranhaltijan vastuuna.

Kunnan tehtävä on tarjota perheille varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää, tämän takia palvelunohjaus ja sopivan toimintamuodon valitseminen tulee tapahtua kunnassa. Perheen ja varhaiskasvatuksen palvelunohjauksen yhteistyönä pyritään löytämään perheen arkeen ja lapsen kehitykseen sopiva varhaiskasvatuksen muoto ja laajuus.

Kunnan ensisijaisena tarkoituksena on pystyä vastaamaan varhaiskasvatuksen tarpeeseen kunnan omalla varhaiskasvatustoimintana.

Yksityisen toimijan järjestämä varhaiskasvatus palvelusetelillä

Palveluseteli

Palvelusetelillä tarkoitetaan kunnan sitoumusta suorittaa tietty ennalta määrätty rahamäärä palveluntuottajalle niiden kustannusten korvaamiseksi, joita palveluntuottajalle on aiheutunut asiakkaalle tuotetusta palvelusta.

Palvelusetelillä voidaan järjestää kunnan lakisääteisiä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja, täydentäen kunnan omaa palvelutuotantoa. Tämän vuoksi asiakkaan asemaan vaikuttavat samat säännökset kuin muillakin tavoin järjestetyissä sosiaali- tai terveydenhuoltopalveluissa. Kunnan tulee hyväksyä palvelusetelillä tuotettavista sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavat yksityiset

palveluntuottajat ennen toiminnan aloittamista. Palvelusetelin käyttäjällä on kuitenkin muista järjestämistavoista poiketen oikeus valita haluamansa kunnan hyväksymä palvelujen tuottaja. Palvelusetelijärjestelmässä kunta arvioi palveluntarpeen, myöntää palvelusetelin ja sitoutuu maksamaan asiakkaan hankkimat palvelut palvelusetelin arvoon asti.

Palvelusetelin käytöstä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetussa laissa (569/2009). Lakia sovelletaan tässä sääntökirjassa ainoastaan yksityisestä päiväkodista hankittavaan varhaiskasvatustarpeeseen kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatusta ei lueta enää sosiaalipalveluksi, sillä se on siirtynyt opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen 1.1.2013. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä koskee kuitenkin edelleen varhaiskasvatusta.

Sääntökirja

Sääntökirja tulee laatia menettelytapaohjeeksi varhaiskasvatuspalveluiden palvelusetelin käyttöön. Sääntökirja ei ole sopimus kunnan/kaupungin ja palveluntuottajan välillä.

Palvelusetelilaki määrittelee lakisääteiset edellytykset palvelujen tuottamiseen palvelusetelillä. Palvelusetelilain 5 §:ssä on lueteltu palveluntuottajan hyväksymisen edellytykset. Kunta voi hyväksyä vain nämä edellytykset täyttävät palveluntuottajat tarjoajatietokantaan otettaviksi palveluntuottajiksi. Palveluntuottajien hyväksymisedellytykset ja -ehdot on määritelty hakemuksessa yksityisen päiväkodin palvelusetelipalvelun tuottajaksi, jonka allekirjoittamalla palveluntuottaja vahvistaa hyväksyvänsä edellytykset. Lisäksi palveluntuottaja todentaa noudattavansa asetettuja ehtoja kunnan suorittamalla tarkastuskäynneillä.

Yksityinen palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan sääntökirjan ehtoja siitä alkaen, kun palveluntuottaja hyväksyy palvelusetelillä toteutettavien varhaiskasvatuspalvelujen tuottajaksi. Varhaiskasvatuspalvelua tuottaessa sitä koskevan palvelusopimuksen osapuolina ovat yksityinen päiväkotipalveluntuottaja ja asiakas, eivätkä heidän tekemänsä sopimuksen sitoumukset ja vastuut kohdistu kuntaan. Palveluntuottajan ja asiakkaan välisen palvelusopimuksen tulee vastata sisällöltään kunnan palvelusopimusmallia ja sen tulee olla sääntökirjan mukainen.

Palvelusopimus

Ennen palvelusetelihakemusta asiakas ja yksityinen päiväkotipalveluntuottaja tekevät palvelusopimuksen varhaiskasvatuksen antamisesta. Asiakkaan ja palveluntuottajan väliseen sopimussuhteeseen sovelletaan kuluttajaoikeuden ja sopimusoikeuden säännöksiä ja oikeusperiaatteita.

Asiakkaan omavastuuosuus

Asiakas maksaa palveluntuottajalle varhaiskasvatusmaksun (omavastuuosuus), jonka suuruus on palvelusetelituottajan päiväkotihoidosta perimän kokonaishinnan ja palvelusetelin arvon välinen erotus. Valtakunnallisessa tilastoinnissa keskimääräinen vuotuinen lapsikohtainen varhaiskasvatuskustannus kunnalle palvelusetelillä palvelua tuottaessa on noin 10.300 euroa/lapsi. Kunta ei voi periä palvelusetelin käyttäjältä asiakasmaksua palvelusta. Palveluntuottajan asiakkaalta perimä omavastuuosuus on kiinteä kuukausimaksu, jonka palveluntuottaja voi periä asiakkaalta enintään 11 kalenterikuukaudelta toimintavuodessa (1.8.–31.7.). Heinäkuu tulee olla asiakkaalle maksuton, jos varhaiskasvatuspalvelu on jatkunut katkeamattomana edellisestä elokuusta alkaen.

Palveluntuottaja perii asiakkaalta omavastuuosuuden myönnetyn palvelusetelin arvon mukaisesti.

Virolahden kunnan palveluseteliin oikeutetut asiakkaat

Palveluseteli voidaan myöntää Virolahden kunnan asukkaalle, joka olisi muutoinkin oikeutettu varhaiskasvatuspalveluun Virolahden kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Palveluseteliä hakevan perheen tulee olla kirjoilla Virolahdella, tai lapsella on oltava vähintään tilapäinen osoite Virolahdella.

Virolahden kunnalla on mahdollisuus rajata vuosittain myönnettävien palvelusetelien määrää talousarvion puitteissa. Palveluseteli voidaan myöntää varhaiskasvatuksen järjestämiseen yksityisessä päiväkodissa, mikäli lapsen molemmat huoltajat työskentelevät Virolahden kunnan läntisellä puolella (Hamina, Kotka, Kouvola, Pyhtää). Yksityistä varhaiskasvatusta ylläpitävän yrityksen tai yhdistyksen tulee olla hyväksytty Virolahden kunnan palvelusetelipalvelun tuottajaksi.

Palveluseteli voidaan myöntää vain varhaiskasvatusoikeuden piirissä olevien lasten varhaiskasvatuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Palveluseteli on lapsikohtainen. Palveluseteli rinnastetaan varhaiskasvatuslain 12 §:n mukaiseen kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen, eikä lapselle voi saada samanaikaisesti lasten kotihoidontukea tai yksityisen hoidon tukea. Palvelusetelipalvelu ei oikeuta kotitalousvähennykseen.

Jos lapsi ennen perusopetuslaissa tarkoitettua oppivelvollisuusikää osallistuu perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen, järjestetään se Virolahden kunnan varhaiskasvatuspalveluissa. Varhaiskasvatusta täydentävä esiopetus toteutuu tarpeen mukaisesti samassa toimipaikassa.

Oikeus palveluseteliin säilyy isyysrahajaksojen aikana, jos hoitosuhde jatkuu välittömästi isyysvapaan jälkeen. Isyysrahajaksoista johtuvasta poissaolosta on ilmoitettava sekä päiväkotiin että Virolahden kunnan varhaiskasvatuksen asiakasmaksutiimille viimeistään kaksi viikkoa ennen sen suunniteltua aloittamispäivää. Isyysrahajakson aikana lapsi ei ole oikeutettu käyttämään varhaiskasvatuspalvelua,

eikä palveluntuottaja voi periä asiakkaalta omavastuuosuutta tuolta ajalta. Palvelusetelin arvo maksetaan palveluntuottajalle hintakaton suuruisena ennalta ilmoitetun isyysvapaan ajalta, mikäli lapsen hoitosuhde jatkuu välittömästi isyysvapaan jälkeen. Palveluntarpeen muuttuessa edellä mainituilla tavoilla lapsella on oikeus jatkaa samassa päiväkodissa.

Virolahden kunta hyväksyy yksityisten päiväkotien palvelusetelituottajat. Päiväkotihoidon maksamiseen voi käyttää hakemuksesta myönnettyä palveluseteliä. Ennen palvelusetelin myöntämistä asiakas tekee palveluntuottajan kanssa sopimuksen palvelun antamisesta (palvelusopimus). Tämän jälkeen asiakas voi hakea palveluseteliä Virolahden kunnan kotisivujen kautta sähköisellä hakemuksella. Palvelusetelihakemuksen ja palvelusopimuksen tietojen tulee olla yhtenevät.

Asiakkaalla ei ole oikeutta vaatia palveluseteliä, vaan kunta päättää sopivasta tavasta järjestää asiakkaan tarvitsema palvelu. Virolahden kunnalla on oikeus rajata harkintansa mukaan asiakkaat, joille palveluseteliä ei myönnetä. Palvelusetelin myöntämisen periaatteet määritellään sääntökirjassa.

Esiopetus

Esiopetus on Virolahdella osa varhaiskasvatuksen palvelukokonaisuutta ja se keskitetään 1.8.2026 alkaen osaksi Virojoen päiväkodin toimintaa. Esiopetusikäiset lapset ovat perusopetuslain mukaisen kuljetusoikeuden piirissä.

Perusopetus

Virojoen alakoulu on riittävän suuri rakennus, joka voi ottaa vastaan myös Klamilan koulun oppilaat ilman rakenteellisia muutostöitä 1.8.2026 alkaen. Oppilaita tämän hetken tiedon mukaan on tuolloin vuosiluokilla 1–6 yhteensä 112. Kasvatuksen ja opetuksen kehittämissuunnitelman mukaan koulun oppimisympäristöä vahvistettaisiin siirrettävillä jakotiloilla, jotka on suunniteltu tukemaan pedagogista toimintaa ja opiskelurauhaa. Akustisista materiaaleista rakennettavat jakotilat sijoitettaisiin alakoulun molempiin päätyihin sekä luokkakäytävän keskellä olevaan syvennykseen. Tämä parantaisi mahdollisuuksia pienryhmätoiminnan toteuttamiseen uuden esi- ja perusopetuslain mukaisesti.

Tällä hetkellä sekä Klamilan koulu että Virojoen koulu ovat vajaalla käytöllä. Erityisesti Klamilan alakoulussa toiminta keskittyy vain kolmeen opetusluokkaan ja yhteen pienryhmätilaan, jossa samanaikaisesti opiskelee useita eri vuosiluokkia erityisopetuksessa. Teknisen työn opetus toteutetaan Klamilassa erillisessä vuokratilassa.

Koulukuljetukset

Koulukuljetusten osalta perusopetuksen alakouluopetus keskittäminen Virojoelle tarkoittaisi, että kuljetuksessa olisi 86 oppilasta, 63 %. Virojoen koulussa opiskelee 50 oppilasta, joilla ei ole oikeutta perusopetuslain mukaiseen kuljetukseen.

Jos muuttoliikettä ei tapahtuisi lainkaan, alakoulun keskittäminen 1.8.2026 alkaen Virojoelle tarkoittaisi, että 112 alakoulun oppilaasta kuljetuksessa olisi 69 oppilasta, eli 62 %. Virojoen koulussa olisi edelleen 1.8.2026 43 oppilasta, jolla ei ole olisi oikeutta perusopetuslain mukaiseen kuljetukseen.

Talousvaikutus: varhaiskasvatuksen päiväkotitoiminnan ja perusopetuksen alakouluopetuksen keskittäminen Virojoelle tuo kunnalle tavoiteltua säästöä todellisiin kustannuksiin perustuvien laskelmien mukaan vuositasolla parhaimmillaan yli 500.000 euroa. Muilla sopeutuskeinoilla ei ole saavutettavissa mittakaavaltaan vastaavia säästöjä. Täysimääräisen säästön toteutuminen edellyttää, että myös kiinteistöstä luovutaan sen jälkeen, kun palvelutuotantoa kiinteistössä ei enää järjestetä.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelujen keskittäminen Virojoelle tuo merkittäviä säästöjä henkilöstökuluissa. Palveluverkkomuutosten kautta tavoiteltavat vuotuiset säästöt perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökustannuksissa olisivat työnantajan arvion mukaan yhteensä 434.000–539.000 euroa. Virolahden kunnan lapsimäärä on 1.8.2026 laskenut siten, että kaikki alakoulun kunkin ikäluokan oppilaat voidaan opettaa yhdessä lapsiryhmässä. Keskeisin säästö (333.000 euroa) saavutetaan opetuksen henkilöstökustannusten vähenemisenä. Varhaiskasvatuksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta kunnalla on tätä selvitystä tehtäessä kaksi vaihtoehtoa läntisen Virolahden varhaiskasvatuksen tarpeeseen vastaamiseen:

A) päiväkotitoiminta Virojoella ja sen lisänä tarvittaessa palvelusetelit yksityiseen päiväkotiin. Tämän vaihtoehdon henkilöstökulusäästö on 206 000 euroa.

B) päiväkotitoiminta Virojoella ja sen lisänä 2–3 perhepäivähoitajaa. Tämän vaihtoehdon henkilöstökulusäästö on 101 000 euroa.

Henkilöstökustannuksista saavutettavat vuotuiset säästöt, kun palvelut yhdistetään yhteen toimipisteeseen	
Alakoulun perusopetus keskitetään yhteen yksikköön	
Opetuksen henkilöstökustannuksissa saavutettava säästö (vähennys nykyiseen henkilöstömäärään -8 htv)	-333 000
A) Varhaiskasvatuksen palvelut ja esiopetus keskitetään yhteen päiväkotiin, ei perhepäivähoitoa, tarvittaessa palvelusetelit yksityiseen päiväkotiin	
Kasvatuksen henkilöstökustannuksissa saavutettava säästö (vähennys nykyiseen henkilöstömäärään -5 htv)	-206 000
B) Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelut keskitetään, 2-3 perhepäivähoitajaa	
Kasvatuksen henkilöstökustannuksissa saavutettava säästö (vähennys nykyiseen henkilöstömäärään -3 htv)	-101 000

Henkilöstökustannukset on laskettu selvityshetken todellisiin palkkakustannuksiin perustuen ja niissä on huomioituna myös henkilösivukulujen osuus.

Henkilöstökulusäästön lisäksi palvelun keskittäminen Virojoelle tuo säästöjä myös tyhjäksi jääneen rakennuksen ylläpitokustannuksista. Alla olevassa laskelmassa kiinteistön ylläpitokustannuksena on käytetty tilapalveluiden määrittämää sisäistä vuokraa tilinpäätöksestä 2024, mikä pitää sisällään ulkoiset ylläpitokustannukset (sähkö, lämmitys, auraus jne) sekä puhtauspalveluiden ja kiinteistöhuollon kyseiselle kiinteistölle kohdenetut ja aiheuttamisperiaatteen mukaan lasketut kustannukset. Tilapalveluista Virolahdella vastaa tekniset ja ympäristöpalvelut, joten tyhjenevän rakennuksen tulevaisuus olisi mahdollisen palveluverkkoratkaisun jälkeen kunnan teknisen toimen vastuulle kuuluva asia.

Koululaiskuljetusten järjestämisen näkökulmasta palvelujen keskittäminen Virojoelle on kokonaistaloudellisin vaihtoehto. Tämän hetken kustannustasoon perustuen voidaan alakouluopetuksen keskittämisen Virojoelle laskea aiheuttavan enintään noin 80.000 euron vuotuiset lisäkustannukset, kun kuljetusoppilaiden määrä kokonaisuudessaan kasvaa alle 30 oppilaalla. Mikäli alakouluopetus keskitettäisiin Klamilaan, lisääntyisi kuljetusoppilaiden lukumäärä nykyisestä jopa 90 oppilaalla ja kuljetuskustannusten voidaan arvioida kohoavan jopa 270.000 euroa, jolloin saavutettavissa oleva säästö henkilöstökustannuksissa menetetään miltei kokonaan lisääntyvinä kuljetuskustannuksina.

Listään edelliseen muut saavutettavat säästöt ja aiheutuvat lisäkustannukset, kun palvelut yhdistetään yhteen toimipisteeseen	
A) Palvelut keskitetään Virojoelle (varhaiskasvatuksessa lisänä palvelusetelivaihtoehto)	
- Klamilan koulun ja päiväkodin kiinteistön ylläpitokustannukset minimoidaan kunnes kiinteistö puretaan tai myydään	-180 000
+ Alakoululaisten yhteenlasketut koululaiskuljetuskustannukset kasvavat	82 000
+ Hankitaan palvelusetelillä varhaiskasvatuspalvelua yksityisiltä päiväkodeilta Hamina/Kotka (50 % Klamilan lapsista, 10300 eur/lapsi)	154 500
- Säästö ateriakustannuksista (50 %, koska sisältyy palvelusetelin hintaan)	-26 500
Keskittämisestä saavutettava muu säästö (-) tai aiheutuva lisäkustannus vaihtoehdolla A	30 000
Vuotuinen säästö vaihtoehdolla A	-509 000
Vuotuinen säästö vaihtoehdolla A vaikei huomioitaisi kiinteistökuksannuksia lainkaan	-329 000
B) Palvelut keskitetään Virojoelle (varhaiskasvatuksessa lisänä perhepäivähoito 2-3 perhepäivähoitajaa)	
- Klamilan koulun ja päiväkodin kiinteistön ylläpitokustannukset minimoidaan kunnes kiinteistö puretaan tai myydään	-180 000
+ Alakoululaisten yhteenlasketut koululaiskuljetuskustannukset kasvavat	82 000
+ Perhepäivähoidossa maksetaan hoitajalle lasten aterioista ja kodin kulumisesta kustannuskorvaus, joka korvaa ateriakustannuksen ja muita ku	0
Keskittämisestä saavutettava muu säästö (-) tai aiheutuva lisäkustannus vaihtoehdolla B	-98 000
Vuotuinen säästö vaihtoehdolla B	-532 000
Vuotuinen säästö vaihtoehdolla B vaikei huomioitaisi kiinteistökuksannuksia lainkaan	-352 000
C) Perusopetuksen palvelut keskitetään Virojoelle (varhaiskasvatus ja esiopetus jatkaa nykyisellään)	
+ Alakoululaisten yhteenlasketut koululaiskuljetuskustannukset kasvavat	82 000
Vuotuinen säästö vaihtoehdolla C	-251 000

Palveluverkon supistamisen vaikutukset henkilöstöön

Kunnanhallituksen kokouksessa 10.6.2024 läpikäytyssä ja kunnanhallituksen hyväksymässä työnantajan toimenpide-ehdotuksessa on kirjattuna, että perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelut keskitetään Virojoelle. Tämän pohjalta neuvoteltiin henkilöstön kanssa sopeutustoimien henkilöstövaikutuksista alkuvuodesta 2025. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkon mahdollisen supistamisen ja muun toiminnan uudelleenjärjestelyjen kautta kunta voi tavoitella kokonaisuudessaan arviolta yhteensä noin 600.000 euron vuotuisia nettosäästöjä. Arvioitu henkilöstökulujen osuus säästötavoitteesta on huomattava, sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelujen osalta arviolta noin 500.000–600.000 euroa, ja yhteistoimintaneuvotteluissa todettu vähennystarve olisi yhteensä 12–15 henkilötyövuotta mahdollisen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoratkaisun seurauksena. Keskeinen ja ensisijainen peruste perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkon supistamiselle ja palvelujen keskittämiseksi on lasten lukumäärän merkittävä alenema Virolahden kunnassa. Toiminnan nopea sopeuttaminen on ehdottoman välttämätöntä myös taloudellisesta näkökulmasta.

Palveluverkon osittainen supistaminen jo 1.8.2025 alkaen

Oppimisen tuen uudistuksen 1.8.2025 alkaen ja samana ajankohtana toteutuvan erityisesti Klamilan koulun alueen vähenevä lapsimäärä vuoksi tulee arvioida lapsen edun näkökulmasta Klamilan koulun 1. ja 2. luokan oppilaiden ohjaaminen Virojoen kouluun jo 1.8.2025 alkaen. Tämän vaihtoehdon mukaan Klamilan koulussa ei aloiteta enää lukuvuonna 2025–2026 alkuopetuksen luokkia. Koska Klamilan koulussa ko. lukuvuonna kolmannella luokalla ei opiskele yhtään oppilasta, muodostuisi Klamilan kouluun viimeiseksi lukuvuodeksi vuosiluokat 4–6. Klamilan koulun yksi luokanopettaja siirtyisi alkuopetusluokkien mukana Virojoelle 1.8.2025 ja mahdollistaisi oppimisen tuen uudistuksen pedagogisen tuen tarjoamisen, resurssiopettajan, heti 1.8.2025 alkaen. Järjestely myös minimoisi yhdysluokkien lukumäärän jo 1.8.2025 alkaen, sillä vain Klamilan koulussa olisi yksi yhdysluokka lukuvuonna 2025–2026. Palveluverkon osittaisen supistamisen myötä koululaisten iltapäivätoiminnan tarve Klamilassa päättyisi jo kuluvan lukuvuoden lopussa. Tämä vaikuttaisi siten 1.8.2025 alkaen Klamilan koulussa työskentelevien koulunkäynninohjaajien lukumäärään ja työaikaan. Palveluverkon osittainen supistaminen toisi siten myös taloudellista säästöpotentiaalia jo syksystä 2025 alkaen.

5.3 Perusopetuksen järjestäminen 1–6lk. osalta Klamilan koulussa, varhaiskasvatuksen keskittäminen Virojoelle

Perusopetuksen keskittäminen 1.8.2026 alkaen Klamilan kouluun ja 112 oppilaan alakouluopetuksen järjestäminen Klamilassa tarkoittaa, että Virolahdella asuvat alakoulun oppilaat eivät mahdu Klamilan kouluun. Mahtuminen olisi teoriassa mahdollista remontoimalla Klamilan nykyisen päiväkodin tilat perusopetuksen tiloiksi ja ottamalla käyttöön mahdollisesti muita tiloja koulun läheisyydestä.

Virojoen koulun sulkeminen sulkee myös Virolahden kirjaston tai edellyttää kirjastotoiminnalle korvaavan tilan löytymisen.

Koulukuljetukset

Koulukuljetusten osalta alakoulun keskittäminen Klamilaan ja yläkoulun Virojoelle tarkoittaisi kahta kuljetusten syöttösuuntaa. Tämä on taloudellisesti merkittävä lisäkustannus. Kaikkien nykyisten alakoululaisten kuljettaminen Klamilaan tarkoittaisi, että kuljetuksessa olisi 114 oppilasta, 84 %. Klamilan koulussa opiskelee 22 oppilasta, joilla ei ole oikeutta perusopetuslain mukaiseen kuljetukseen.

Jos muuttoliikettä ei tapahtuisi ja 1.8.2026 alakouluopetus olisi keskitetty Klamilaan (112 oppilasta), koulukuljetuksessa olisi 92 oppilasta, 82 %. Klamilan koulua kävisi tuolloin 20 oppilasta, jolla ei ole oikeutta perusopetuslain mukaiseen kuljetukseen. Kuten aiemmin todettu, tämä vaihtoehto lisääisi koululaiskuljetuskustannuksia vuositasolla jopa yli 270.000 euroa.

Talousvaikutus: perusopetuksen keskittäminen Klamilaan ei ole talouden sopeutuskeino.

5.4 Kahden kuntakeskuksen malli

Kaakonkulmassa 20.2.2025 keskustelupalstalla esitetty kahden kuntakeskuksen malli tarkoittaisi molempien päiväkotien ja alakoulujen ylläpitämistä edelleen tai joustavasti siten, että Virojoen koulun oppilaat kuljetetaan Klamilan kouluun ja Virojoen koulu suljetaan. Klamilan koulun oppilaspaikat eivät riitä koko Virolahden alakouluikäisille lapsille. Ja jos Klamilan päiväkodin tilat otetaan alakoulun käyttöön, tulee päiväkotitoiminnalle löytää vaihtoehtoinen tila.

Talousvaikutus: perusopetuksen keskittäminen Klamilaan ei ole talouden sopeutuskeino. Malli lisääisi kunnan talousvaikeuksia.

6. VAIKUTTAMIS- JA OSALLISTAMISTILAISUUDET

Adressi Klamilan koulun puolesta

Välittömästi Virolahden kunnanhallituksen kesäkuisen 2024 kokouksen päätös aloittaa yhteistoimintaneuvottelut ja sen perusteena ollut kasvatuksen ja opetuksen keskittäminen Virojoella, Klamilan koulun vanhempainyhdistys ry ja Klamilan päiväkodin vanhempaintoimikunta jättivät 17.6.2024 yhteistyössä tehdyn vetoomuksen koulun ja päiväkodin jatkumisen puolesta. Klamilan koulun vanhempainyhdistys ja Klamilan päiväkodin vanhempaintoimikunta keräsivät viikon aikana adressin, jonka oli allekirjoittanut yli 500 henkilöä. Klamilan päiväkodin vanhempaintoimikunnan aktiivi toimitti adressin nimilistan kommentteineen Virolahden kunnanhallituksen puheenjohtajalle, kunnanvaltuuston puheenjohtajalle sekä kunnanjohtajalle ja pyysi kaikkien kuntalaisten puolesta, että adressin liitteenä olevat asiat otetaan huomioon päätöksiä tehtäessä.

Kuntalaisten ehdotuksia vaihtoehtoisista säästötoimista:

- Kunnan metsäpalstojen sekä käyttämättömien maa-alueiden myynti?
- Vaalimaan merenrantatonttien myynti?
- Kunnan tyhjillään olevien lukuisten vuokra-asuntojen myynti?
- Virolahden lukion lakkautus?
- Klamila/Ravijoki irtaantuminen Virolahdesta ja yhdistyminen Haminaan
- Päivähoidon keskittäminen Klamilaan (koululaisten siirtyminen Virojoelle).

Adressin jättäjän vaihtoehtoisten säästötoimien arviointia

Näitä toimenpiteitä on arvioitu talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025–2027 valmistelussa. Virolahden kunnan talousarvion nollatuloksen tavoittelu vuodelle 2025 perustuu kunnan pääoman myymiselle. Tällaiset keinot ovat kertaluontoisia ja kuluvan vuoden osalta on jo “ostettu aikaa” kaikkien tarvittavien selvitysten tekemiseen. Tällaiset sopeutustoimet pienentävät samalla tulevien vuosien mahdollisia tuloeria. Maa-alueiden myynti mukaan lukien merenrantatontit sekä tyhjillään olevat vuokra-asunnot ovat kunnan teknisen toimen vastuualuetta, ja prosessit ovat osittain jo alkaneet (kiinteistöstrategia, yksittäisten asunto-osakkeiden myynti ja kunnan omistajaohjaus vuokrataloyhtiöille).

Tämä kasvatuksen ja koulutuksen palveluverkkoselvitys käsittelee vain varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen alakouluopetuksen toimintayksiköitä. Virolahden yläkoulu ja lukio eivät ole mukana selvityksessä, sillä Miehikkälän ja Virolahden kunta ovat sopineet yläkouluyhteistyöstä 1.8.2024 alkaen siten, että Virolahden yläkoulu toimii lähikouluna myös miehikkäläläisille oppilaille. Lukion lakkauttaminen ei ole tällä hetkellä taloudellisesti eikä toiminnallisesti järkevää, mikäli lukion oppilasmäärä pysyy kohtuullisena ja pienten lukiodien saama

valtion rahoitus pysyy nykyisenlaisena. Rahoitus on huomattava ja opetuksen järjestäjänä yläkoulun ja lukion yhteiset opettajat ovat rekrytointietu ja lukio on osaavan henkilöstön pitovoimatekijä.

Virolahden kunta on kunnanvaltuuston päätöksellä 7.5.2024 valinnut itsenäisenä kuntana pysymisen hylätessään kuntaliitossopimuksen Haminan kanssa, eikä kunta ole ryhtymässä uusiin toimenpiteisiin liitosten suhteen.

Tämän palveluverkkoselvityksen tarkoituksena on tuottaa tieto, miten kunnan lakisääteiset kasvatuksen ja koulutuksen palvelut ovat toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkainta tuottaa.

Muut vaikutustilaisuudet

11.12.2024 klo 17:30 kaikille avoin tilaisuus Klamilan koululla – koolle kutsujana vanhempaintoiminta ja yhdistys

- paikalla noin 70 kuntalaista pääosin Klamilan koulun ja päiväkodin huoltajia sekä työntekijät

19.2.2025 klo 17 kunnanjohtajan ja hyvinvointijohtajan yhteinen keskustelutilaisuus Klamilan koulun vanhempainyhdistys ry:n ja Klamilan päiväkodin vanhempaintoimikunnan kanssa

5.3.2025 klo 18 kuulemistilaisuus Virojoen yläkoulun ja lukion salissa palveluverkkoa koskien

- paikalla 55 kuntalaista ja striimin kautta tilaisuutta kuunteli 48 henkilöä.

Kirjallinen mielipiteiden jättäminen

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä ja antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Huomautukset perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkon supistamiseen ja palvelujen keskittämiseen liittyen on jätettävä 19.3.2025 klo 16 mennessä Virolahden kunnan kirjaamoon.

Yhteenveto vastaanotetuista huomautuksista esitetään sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle kokouksessa 20.3.2025.

- Tieto annetaan lautakunnan kokouksessa

7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA ESIITYS UUDESTA PALVELUVERKOSTA

Tässä selvityksessä esiteltyjen kyselyvastausten perusteella voidaan sanoa, että lapset, oppilaat, henkilöstö ja huoltajat korostavat erityisesti laadukkaan opetuksen ja kasvatuksen merkitystä. Tärkeitä tekijöitä ovat myös riittävä erityisopetus ja tuki, sopivan kokoiset lapsiryhmät ja luokkakoot (ei liian pieniä eikä liian suuria) sekä turvallinen ja monipuolinen oppimisympäristö.

Kunnan palvelujen tuottamisen näkökulmasta lasten määrän väheneminen tuo jo tällä hetkellä haasteita pedagogisen toiminnan järjestämiseen, kuten sopivien luokka- ja ryhmäkokojen muodostamiseen. Tämä näkyy ylimääräisinä kustannuksina kunnan toimintakatteessa ja palvelun järjestämisen yksikköhinnan kohoamisena. Lisäksi pedagogisen, erityispedagogisen sekä muun henkilöstön tehokas ja taloudellinen hyödyntäminen on mahdotonta. Yksi opettaja voi joutua opettamaan useita ikäluokkia samanaikaisesti yhdysluokissa tai pienryhmissä, mikä ei ole kyselyvastausten mukaisesti opettajista suurimman osan mielestä järkevä tai toivottava ratkaisu. Lisäksi liian pienet ryhmä- ja luokkakoot voivat heikentää lasten vertais- ja kaverisuhteiden syntymistä. Liian pienet ryhmäkoot edellyttävät ylimääräisen henkilöstön palkkaamista, jotta henkilöstön työajat pysyvät lainmukaisina erityisesti varhaiskasvatuksessa, ja taloudellisesta näkökulmasta tämä ei ole mahdollista. Jos yhteen vuosiluokkaan mahtuvan perusopetusryhmän opetus toteutetaan kahdessa yksikössä, tarkoittaa tämäkin aina tuplaresursointia myös perusopetuksen puolella. Tästäkin syystä palveluiden keskittäminen yhteen yksikköön on välttämätöntä pikaisella aikataululla.

Kunnat ovat vastuussa opetuksen ja kasvatuksen järjestämisestä sekä lain ja perusteiden mukaisten laatuvaatimusten täyttämisestä, tarjoten kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet saada opetusta ja kasvatusta. Lisäksi kunnan tehtäviin kuuluu erityisen tuen järjestäminen sekä oppilaan koulumatkatuen tarjoaminen tarpeen mukaisesti. Kunnat myös huolehtivat opetushenkilöstön riittävydestä ja koulutilojen kehittämisestä.

Uusi esi- ja perusopetuslaki astuu voimaan 1.8.2025. Uudistuksessa tullaan keskittymään entistä enemmän lasten osallisuuden ja yhteisön tukemiseen. Kuntien tulee varautua paikallisten opetussuunnitelmien päivittämiseen ja toimintamallien kehittämiseen kevään 2025 aikana. Paikalliset opetussuunnitelmat on ehdittävä hyväksyä myös paikallisessa toimitilassa ennen niiden voimaantuloa. Kunnan vastuulla on siirtää kokonaispainopistettä ennaltaehkäisevään tukeen ja tarjota kaikille oppilaille joustavasti oikeus ryhmäkohtaiseen tukeen ilman erillisiä tukipäätöksiä. Ryhmäkohtainen tuki sisältää muun muassa yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta. Esiopetuksessa erityisopettajan antama tuki on ensisijainen tukimuoto. Koulujen on varattava vähintään 0,122 tuntia ryhmäkohtaista tukea viikossa oppilasta

kohden, ja tuki on järjestettävä joustavasti ryhmän tarpeiden mukaan. Opetuksen järjestäjän on suunniteltava ryhmäkohtaiset tukimuodot ennen lukuvuoden alkua ja varmistettava niiden toteutettavuus ja riittävyys koko vuoden ajan. Kunnan tehtävänä on varmistaa, että tuen määrä ja laatu vastaavat oppilaiden tarpeita. Oppilaskohtaisia tukitoimia on tarjottava viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukitoimet eivät ole riittävät. Tämä koskee erityisesti niitä oppilaita, jotka jo nyt saavat erityisopetusta tai tarvitsevat jatkuvaa tukea. Esiopetuksessa erityisopetusta voidaan tarjota yksilöllisesti lapsen omassa ryhmässä tai erityisryhmässä. Uudistukseen liittyen kunnan viranhaltijoiden tulee huomioida, että oppilaskohtaiset tukipäätökset on tarkistettava vuoden siirtymäajalla ja päivitettävä viimeistään 1.8.2026.

Lapsimäärän väheneminen, pedagogiset uudistukset sekä Virolahden kunnan taloudellisen sopeuttamisen pikainen tarve puoltavat kasvatusta- ja opetuspalveluiden keskittämistä Virojoelle, sillä se on ainoa vaihtoehto, joka tosiasiallisesti tukee sekä toiminnallista että taloudellista tehokkuutta. Kunnan pitkään jatkunut talouden epätasapaino on edennyt tilanteeseen, jossa edellytetään pikaisia omia itsenäisiä päätöksiä. **Sisällöllisesti ja henkilöstöressurssin näkökulmasta koko kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden keskittäminen samaan pihapiiriin yksien kattojen alle on päätös, joka ei ole vain tätä päivää, vaan myös tulevaisuutta varten.**

Palveluverkkotyöryhmän esitys

Palveluverkkoselvitystyöryhmän esityksenä on, että sivistys- ja hyvinvointilautakunta kokouksessaan 20.3.2025

- 1) hyväksyy osaltaan Virolahden kasvatusta ja koulutuksen palveluverkkoselvityksen ja esittää sen kunnanhallituksen hyväksyttäväksi
- 2) esittää kunnanhallitukselle Klamilan koulun ja päiväkodin lakkauttamista 31.7.2026 sekä Virolahden perusopetuksen ja varhaiskasvatusta keskittämistä Virojoelle 1.8.2026 alkaen
- 3) arvioi perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan keskittämisen Virojoella 1.8.2025 alkaen ja antaa tästä esityksen kunnanhallitukselle.

Palveluverkkotyöryhmä

Palveluverkkotyöryhmä on vastannut, että viranhaltijatyönä aloitettu palveluverkkoselvitys on sisällöltään riittävä. Työryhmän tehtävä oli varmistaa, että selvitys valmistuu päätöksenteon perusteeksi.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan 25.2.2025 9§ mukaan kasvatuksen ja koulutuksen palveluverkkotyöryhmään kuuluvat sivistys- ja hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja Anton Yrjönen, joka jäväsi itsensä, eikä osallistunut työryhmän työskentelyyn, työryhmän puheenjohtajana kunnanhallituksen puheenjohtaja Vappu Kuokka, kunnanjohtaja Topi Heinänen, hyvinvointijohtaja Outi Silander, työryhmän sihteerinä vt. sivistysjohtaja, rehtori Varpu Pousi, koulunjohtaja Jukka-Pekka Korhonen ja päiväkodinjohtaja Leena-Maria Häsä (ei työloman vuoksi osallistunut työryhmän työskentelyyn). Työryhmä on kuullut lisäksi asiantuntijoina koulunjohtaja Suvi Pyhälähti-Koskelaa ja päiväkodinjohtaja Tiina Lounatmaata. Lisäksi työryhmään ovat kuuluneet läsnäolo- ja puheoikeudella kunnanvaltuuston puheenjohtaja Sisko Ukkola-Paronen ja henkilöstön edustajina luottamusmiehet Jonna Riihelä, Pasi Peltola ja Kimmo Rantala.